

L'EDICIO DE L'OBRA DISPERSA DE PAU VILA

Una de les tasques editorials que m'han donat més satisfacció aquests darrers anys ha estat l'edició dels escrits dispersos de Pau Vila. Sempre m'ha agradat d'estructurar llibres a partir d'articles, d'opuscles, de conferències i d'altres textos que no han estat escrits pensant que haurien de ser publicats aplegats en volum. La feina de contribuir a donar coherència, unitat, un cert equilibri i una major incitació a la lectura és molt atractiva, i en algunes ocasions pot arribar a ser veritablement apassionant, com m'ha esdevingut en els casos dels volums de **Barcelona i la seva història** d'Agustí Duran i Sanpere, dels **Diaris i records** de Pere Coromines o amb aquests quatre llibres que formen la **Selecció d'escrits de geografia** de Pau Vila.

Pau Vila era ordenat. Guardava tot el que havia publicat al llarg de la seva vida. Els articles de diari i de revista, els havia enganxats en uns magnífics àlbums que em sembla que li ajudaren a muntar Montserrat Galera i Enric Lluch. L'edició que vaig fer de l'obra dispersa del seu vell amic Duran i Sanpere el va decidir a proposar-me l'edició dels seus escrits, i em lliurà quatre grans àlbums per tal que n'estudiés una tria de textos i una estructura en volums. De seguida vaig adonar-me del gran interès del recull i vaig acceptar l'encàrrec.

Un primer grup d'articles en destacava per la seva actualitat. Són tots els relacionats amb la divisió territorial de Catalunya de 1936: escrits durant l'època de sensibilització comarcalista, durant els treballs de la ponència de divisió territorial o per divulgar-ne les conclusions. Era força conegut el llibre titulat **La divisió territorial de Catalunya** que havia publicat la Generalitat de Catalunya el 1937; encara que no hi figura el seu nom, el contingut és en part substancial obra de Pau Vila. Però aquest text no era més que la síntesi (encara que en alguns casos era més aviat el complement) d'una sèrie d'articles publicats a la premsa d'aquells anys, especialment a "La Publicitat",

però també en revistes excursionistes com el "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya" o "Mai Enrera" o al volum **El problema comarcal a Catalunya**, que edità el 1930 la Casa del Vallès de Granollers. A partir d'aquest material i del mateix llibre editat el 1937 per la Generalitat, tot suprimint-ne repeticions i afegint-hi notes, vagi confeigir el primer volum d'escrits de Pau Vila, que completaven, a tall de model d'estudi geogràfic d'una comarca, l'assaig de geografia del Vallès que havia publicat a l'obra col·lectiva **Comarca del Vallès** editada el 1930 a Granollers dins la "Biblioteca d'Estudis Comarcals", a més d'una sèrie d'articles sobre qüestions de normalització de la nostra toponímia, problema estretament relacionat, tant aleshores com ara, amb la comarcalització del país. Aquest primer volum, amb un pròleg de Lluís Casasses, fou editat el 1977 amb el mateix títol de **La divisió territorial de Catalunya**.

En un segon volum, editat el 1978 sota el títol d'**Aspectes geogràfics de Catalunya**, vaig incloure estudis dispersos sobre geografia humana i econòmica, precedits per la reproducció de l'opuscle **La fesomia geogràfica de Catalunya**, editada el 1937 pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat. Un primer estudi, **l'Assaig de geografia de la muntanya**, havia estat publicat el 1925 al "Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya" com a obra de Raoul Blanchard, però de fet fou una redacció de Pau Vila, amb exemples i ampliacions referents a Catalunya, feta a partir dels esquemes donats pel famós geògraf francès en un curs de l'Escola Normal de Barcelona. Vaig completar el volum amb un grup d'articles que ofereixen una magnífica visió de conjunt dels aspectes geogràfics de les velles indústries catalanes, algun dels quals havia estat recollit ja en els dos volums d'articles de Pau Vila que havia editat ja Josep Maria de Casacuberta amb el títol de **Visions geogràfiques de Catalunya**.

La geografia i els seus homes fou el títol del tercer volum, publicat també

l'any 1978. En una primera part, la que justifica el títol, vaig aplegar articles sobre els homes que han contribuït al coneixement de la nostre geografia, des del jesuïta cincentista Pere Gil fins al jove Pierre Vilar, del qual Vila estudià l'obra de geografia barcelonina en un interessantíssim article publicat el 1929 a "La Publicitat" quan Vilar encara no havia canviat la geografia per la història. La segona part d'aquest tercer volum és una mostra de la projecció universal de l'obra de Pau Vila: dos treballs sobre la presència de catalans a Europa i a Amèrica i, sobretot, dues síntesis modèliques, escrites originàriament en català, sobre la geografia de Veneçuela i de Colòmbia, temes dels quals ha deixat una obra tan vasta i important en llengua castellana.

L'any 1979, finalment vaig publicar el quart i darrer volum titulat **Opinions d'un geògraf i actituds d'un ciutadà**, que inclou una sèrie d'articles que ens apropixen al pensament polític, social i econòmic de Pau Vila, pedagog i geògraf que no deixà mai de manifestar públicament la seva preocupació davant els esdeveniments decisius de la història contemporània del seu país. I un d'aquests moments fou, quin dubte n'hi pot haver, la gran aventura de reconstrucció nacional que representà el període iniciat el 1931, ofegada per una guerra civil que acabà amb la tímida llibertat que havia aconseguit el país. En tot cas, quants paral·lelismes es poden fer entre aquells anys i els moments que vivim actualment.

Hem de lamentar amargament que el consell, la crítica i la presència estimuladora de Pau Vila no puguin continuar acompanyant-nos en aquests anys novament decisius. Però del seu exemple, no ens n'haurien d'oblidar mai més. Es per això que penso que la feina de confeigir i editar aquests quatre volums va valer la pena.

Max Cahner
Conseller de Cultura
de la Generalitat

(Article publicat a l'AVUI el 24 d'Agost)